

ΣΠΑΤΑΛΗ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΕΛΛΕΙΨΗΣ ΣΧΕΔΙΟΥ (Μάρτιος 2012)

Συγγραφέας: ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΙΑΛΙΟΣ

Μπορεί ο φετινός χειμώνας... να μας κούρασε, λόγω του παρατεταμένου κρύου, ωστόσο η έντονη κακοκαιρία είχε και μια θετική πλευρά. Οι πολύ χαμηλές θερμοκρασίες ευνόησαν τις χιονοπτώσεις σε όλη τη χώρα, με αποτέλεσμα το νερό να συγκρατηθεί και να ωφελήσει ουσιαστικά την ανανέωση των υδάτινων αποθεμάτων της χώρας. Παράλληλα, οι βροχοπτώσεις κινήθηκαν σε ικανοποιητικά επίπεδα.

Το ζητούμενο όμως παραμένει το ίδιο: είμαστε σε θέση να εκμεταλλευτούμε αυτή την καλή συγκυρία; Η απάντηση είναι, δυστυχώς, όχι. Παρά τα σημαντικά βήματα που γίνονται τα τελευταία χρόνια, η Ελλάδα είναι η μόνη από τις δυτικοευρωπαϊκές χώρες που δεν έχει ακόμα σχέδιο διαχείρισης των υδατικών της πόρων σε επίπεδο περιφέρειας. Επίσης, δεν έχει καταφέρει να αντιμετωπίσει την τραγική σπατάλη νερού στην αγροτική παραγωγή, αλλά και τις μεγάλες απώλειες που έχουν τα δίκτυα ύδρευσης κυρίως στις πόλεις τις περιφέρειας. Η Παγκόσμια Ημέρα Νερού, την προσεχή Πέμπτη, θα έρθει για ακόμα μια φορά απλώς να υπογραμμίσει το έλλειμμα.

«Θέλουμε πολλή δουλειά ακόμα» παραδέχεται ο ειδικός γραμματέας υδάτων, κ. Ανδρέας Ανδρεαδάκης. «Η διαβούλευση για τα 10 διαχειριστικά σχέδια είναι ένας καλός τρόπος να το συζητήσουμε (σ.σ. τα υπόλοιπα 4 έχουν «κολλήσει» λόγω προσφυγών). Η εμπειρία της διαβούλευσης είναι καλή, θα ήθελα όμως μεγαλύτερη συμμετοχή».

«Ως συνήθως, είμαστε πίσω από όλη την Ευρώπη», σχολιάζει η κ. Μαρία Μιμίκου, διευθύντρια του Εργαστηρίου Υδρολογίας και Αξιοποίησης των Υδατικών Πόρων του ΕΜΠ. «Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα της Ε.Ε. που δεν έχει καταθέσει διαχειριστικά σχέδια για τους υδατικούς της πόρους σε επίπεδο περιφέρειας. Το κακό είναι όμως ότι και οι μελέτες που τώρα εκπονούνται δεν έχουν ακριβή εικόνα για να υπολογίσουν με ακρίβεια τα υδάτινα αποθέματα, καθώς δεν υπάρχουν συστηματικά στοιχεία. Τα δίκτυα παρακολούθησης των υδάτων κοστίζουν πολύ. Η ΔΕΗ είχε παλαιότερα ένα τέτοιο δίκτυο για τους ποταμούς που την ενδιαφέρουν λόγω

φραγμάτων, αλλά τώρα ακόμα και αυτό ατόνησε».

Το κύριο πρόβλημα, σύμφωνα με τους επιστήμονες, είναι η απουσία μέτρων όχι μόνο για την παροχή περισσότερου και καλύτερου νερού στις περιοχές που έχουν πρόβλημα, αλλά και για τη διαχείρισή του, ώστε να μη γίνεται σπατάλη. «Το να προσπαθείς με έργα υποδομής να μειώσεις την υπεράντληση νερού είναι μεν σχετικά φθηνή και άμεσα αποτελεσματική λύση, αλλά σε βάθος χρόνου πολύ ακριβή, καθώς δεν λύνει το πρόβλημα», λέει ο κ. Ανδρεαδάκης. «Πρέπει να υπάρξει μια συνολική στροφή, γιατί σε πολλές περιοχές οι υδροφορείς βρίσκονται σε οριακό επίπεδο».

Ίσως το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η περίπτωση της Θεσσαλίας, την οποία το Εργαστήριο Υδρολογίας μελέτησε στο πλαίσιο του κοινοτικού προγράμματος i-adapt (της γενικής δ/σης περιβάλλοντος της Κομισιόν). «Το 86% του νερού στη χώρα μας χρησιμοποιείται για άρδευση. Το 36% αυτού χρησιμοποιείται στη Θεσσαλία», εξηγεί η κ. Μιμίκου. «Στη Θεσσαλία το 70 - 80% της παραγωγής εξακολουθεί να είναι βαμβάκι. Μόνο από τα αρδευτικά κανάλια χάνεται το 20 - 30% του νερού, επειδή έχουν γεμίσει με καλάμια που κρατούν το νερό και αυτό εξατμίζεται. Επιπλέον ποτίζουν ακόμα με «κανονάκια», χρησιμοποιούν παράνομες γεωτρήσεις κ.λπ. Την ίδια στιγμή, εξακολουθούν να ζητούν την εκτροπή του Αχελώου, ένα έργο που δεν έχει μελετηθεί σωστά και η ολοκλήρωσή του θα αποτελούσε σπατάλη χρημάτων».

Εκτός από την άρδευση, βέβαια, υπάρχει και η ύδρευση. Οι περισσότερες επαρχιακές πόλεις έχουν τεράστιες απώλειες στα δίκτυά τους, που ξεπερνούν το 50%. Πρόσφατα, 5 από αυτές ενέταξαν στο ΕΠΕΡΑΑ προγράμματα παρακολούθησης των διαρροών στα δίκτυά τους, ανάμεσα στις οποίες η Καρδίτσα. «Η πόλη μας έχει 170 χλμ. αγωγών ύδρευσης και υπολογίζουμε ότι οι απώλειες φθάνουν το 75%» λέει ο δήμαρχός της, κ. Κώστας Παπαλός. «Με το πρόγραμμα αυτό θα τοποθετήσουμε σταθμούς ελέγχου που θα δίνουν στοιχεία για τις διαρροές, την πίεση, την ποιότητα του νερού. Είναι μεγάλη υπόθεση επειδή ο περιορισμός των διαρροών θα «ανακουφίσει» τη Λίμνη Πλαστήρα, από όπου υδροδοτούμαστε, αλλά θα περιορίσει και την οικονομική απώλεια». Στο δίκτυο της ΕΥΔΑΠ στην Αθήνα οι αντιστοιχες διαρροές υπολογίζονται στο 12 - 13%.

Ουδέν κακόν αμιγές καλού, λοιπόν. Οι επιστήμονες θεωρούν ότι είχαμε έναν

καλό χειμώνα από πλευράς βροχοπτώσεων και κυρίως χιονοπτώσεων, σε αντίθεση με τον τελευταίο μήνα του φθινοπώρου που ήταν άνυδρος. Χαρακτηριστικό είναι ότι υπάρχουν περιοχές της χώρας στις οποίες τον φετινό χειμώνα έβρεξε το διπλάσιο σε σχέση με τις προηγούμενες χρονιές. Ας δούμε πιο αναλυτικά τα στοιχεία.

«Ήταν ένας καλός χειμώνας, γιατί εκτός από τις βροχοπτώσεις -που κινήθηκαν κοντά στις κανονικές τιμές τους- έπεσε και πολύ χιόνι στις ορεινές περιοχές. Αυτό είναι πολύ θετικό, γιατί το χιόνι λιώνει αργά και το νερό δεν χάνεται όπως στις καταιγίδες, αλλά εμπλουτίζει τα υπόγεια νερά», λέει ο μετεωρολόγος της «Κ» κ. Δημήτρης Ζιακόπουλος. «Την περίοδο από τον Οκτώβριο έως τις αρχές Μαρτίου ο πιο βροχερός μήνας ήταν χωρίς αμφιβολία ο Φεβρουάριος», συμπληρώνει η επικεφαλής του Τμήματος Εφαρμογών Υδρομετεωρολογίας της ΕΜΥ κ. Αρτεμис Παπαπέτρου. «Τον Οκτώβριο οι βροχοπτώσεις ήταν χαμηλότερες από τον μέσο όρο στην Αττική και τη Θεσσαλονίκη, αλλά υψηλότερος σε περιοχές όπως ο Πύργος, το Ηράκλειο και ο Βόλος». Ο Νοέμβριος ήταν άνυδρος σε όλη τη χώρα, ενώ ο Δεκέμβριος και ο Ιανουάριος κινήθηκαν στα φυσιολογικά επίπεδα με μικρές διακυμάνσεις. «Τον Φεβρουάριο σε ορισμένες περιοχές οι βροχοπτώσεις ήταν διπλάσιες από τη μέση τιμή. Για παράδειγμα, στον Πύργο έβρεξε 388 χιλιοστά βροχής, από τα οποία τα 151 χιλιοστά μέσα σε μια μέρα (στις 5 Φεβρουαρίου), με αποτέλεσμα τις γνωστές πλημμύρες».

Ήταν ευεργετικές οι βροχοπτώσεις για τα αποθέματα νερού των πόλεών μας; Στην περίπτωση της Αθήνας, τα αποτελέσματα είναι μέτρια. «Μέχρι τις αρχές Δεκεμβρίου, ο καιρός στις «κρίσιμες» για τους ταμιευτήρες της Αττικής περιοχές ήταν πολύ ξηρός», λέει ο γενικός διευθυντής Λειτουργίας Δικτύων και Εγκαταστάσεων της ΕΥΔΑΠ κ. Στέφανος Γεωργιάδης. «Τα αποθέματα όμως είναι υπερδιπλάσια από τη ζήτηση: το νερό στους ταμιευτήρες ξεπερνάει το 1 δισ. κυβικά μέτρα νερού, όταν η ετήσια κατανάλωση είναι 420 - 430 εκατ. κυβικά ετησίως. Έχουμε λοιπόν υπερεπάρκεια νερού».

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», στις 19 Μαρτίου 2012.